

Unsay angay nimong buhaton alang sa imong mga anak pagkahuman sa kalamidad (bagyo, linog ug baha)

Sa higayon nga sama ani natural lang sa mga bata nga lain-lainang ilang panan-aw nianing sitwasyon nga ang uban, mawad-an ug paglaum. Usahay mamatikdan nimo ang maong lain-lain nga gibati sama sa mangil-ad nga damgo kauban ang mangurogkurog nga kahiladman ug usahay makaihi tungod sa kahadlok, mawad-an ug panimuot ug mapungtanon. Adunay mga panahon nga magreklamo sila a daghang sakit sa lawas sama sa tiyan ug ulo, usahay kasukaon ug kakapoy sa lawas bisag walay hinungdan.

Mao kini ang kadaghanan, ug dili permanenti nga bation sa mga bata nga nahisugamak niining panghitabo-a. Mga pamaagi nga makatabang sa mga bata para makalingkawas sa maong sitwasyon.

1. Taga-i ug oras sa pagpaminaw sa ilang lain-lain nga pagsabot mahitungod sa kalamidad bisan unsa ka sakit kinahanglan dawaton ang gibati nga kahadlok ug ang masakit nga panghitabo.
2. Hatagan ug higayon nga ipabati sa iya ang imong paghigugma bisan unsa ka daghan sa imong trabaho.
3. Siguradoha nga mapasabot sa bata nga nakalingkawas na siya ug anaa na sa maayong kamot.
4. Gamitan ug simpleng pamaagi sama sa paggakos ug paghalok, pagbasa kanunay ug nagkalain-laing istorya sa libro, pag-ampo ug pagdula kauban sila aron mahumay ug makalma sila sa gibati tungod sa mga panghitabo.
5. Daygon sila sa ilang kalig-on, sama sa pagpakita ug kaisog sa pagsagubang sa maong kalamidad, kalooy ug pagkaminabangon. Importante nga hatagan ug gibug-aton ang pagpasabot sa mga bata nga ang mga panghitabo dili nila sala.
6. Kinahanglan tudluan ug ipasabot sa mga bata unsaon pagpangandam kung adunay kalamidad. Aron kung adunay moabot nga mga katalagman makakat-on sila nga mahilayo sa disgrasya.
7. Tigumon ug awhagon ang mga kabataan nga motabang ug unsay angay nga buhaton aron maluwas ug magpuyog maayong kinabuhi.
8. Magpatabang sa mga tawo sama sa magtutudlo, social worker o health worker nga adunay kaantiguhan ug kasinatian unsaon paghatag ug tabang sa batang adunay grabe nga problema.

Mga kinahanglan buhaton aron mapasiguro ang kaluwasan sa mga bata.

1. Siguroa nga ang bata nasayod sa ilang tinuod nga ngalan (dili lang angga), kung diin pagpuyo (village or address) pilay idad/ adlaw nga natawhan – aron dili maglisud sa pagpangita kung mahimulag sila sa kinikanaan.
2. Kinahanglan dili mo bulag sa grupo o ginikanaan, bisag asa padulong magkuyog kanunay dili mo biya sa grupo aron dili mahimulag o mawala.
3. Kung mahimo dili i-wala sa panan-aw ang mga gagmay'ng bata kanunay o anak nga babae bisan sa pagtulog. Kinahanglan alisto kanunay.
4. Sabuton pag-ayo ang mga bata mahitungod kung asa magkita nga lugar nga diin kanunay ninyong adtuan kay aron sa panahon sa kalamidad ug nga magkabulag didto ra unya mag-abot.
5. Ayaw ibilin ug dugay ang gagmay'ng bata sa ilang mga igsoon nga dagko.
6. Ayaw ipiyal ang mga bata sa dili kaila.
7. Kinahanglan magpakabana sa mga tawong adunay mga ngil-ad nga tuyo labina sa pagbantay o pag-amoma sa imong mga anak.
8. Bantayan kanunay ang imong anak ug dili wad-on sa panan-aw labi na adunay gustong buhaton o adtuan nga lugar.
9. Kinahanglan ipasabot sa mga bata ang dili pag-adto sa mga mahugaw nga dapit o lugar sama sa adunay nangamatay, kanal nga hugaw tungod kay kini makahatag ug sakit sa lawas.
10. Ipahibalo ug i-surender sa mga awtoridad o UNICEF nga aduna kay bata nga gi-atiman ug dili imoha.
11. Kung aduna kay nakit-an nga batang nawala mao ni sa ubos himoon:
 - a. Pangutan-on kung unsay pangalan, pilay idad, kinsay ginikanaan ug taga-diin.
 - b. Pangutan-on ang mga tawo sa palibot o sa lugar diin nakit-an ang mga impormasyon nga nahibal-an mahitungod sa bata.
 - c. Dad-on ang bata ug i-presenta sa Kapitan sa maong lugar nga nakit-an ang bata.
 - d. Kung walay makuha impormasyon direktang ipahibalo sa awtoridad sama sa Pulis or DSWD/ UNICEF.